ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою факультету
гірничої справи, природокористування та будівництва
30 серпня 2023 р., протокол № 07
Голова Вченої ради
_____ Володимир КОТЕНКО

ПРОГРАМА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ЇЇ ВИКОНАННЯ

для здобувачів вищої освіти освітньо-наукового ступеня «доктора філософії»

спеціальності 184 «Гірництво»
освітньо-наукова програма «Гірництво»

Факультет гірничої справи, природокористування та будівництва

кафедра гірничих технологій та будівництва ім. проф. Бакка М.Т.

Схвалено на засіданні кафедри гірничих технологій та будівництва
ім. проф. Бакка М.Т.
29 серпня 2023 р., протокол № 09

Завідувач кафедри
_____ Сергій БАШИНСЬКИЙ

Гарант освітньо-наукової програми
_____ Валентин КОРОБІЙЧУК

Розробник: д.т.н., проф. КОРОБІЙЧУК Валентин

Житомир
2023 – 2024 н.р.

Програма науково-педагогічної практики для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня доктора філософії спеціальності 184 Гірництво освітньо-наукова програма Гірництво / Укладач В.В. Коробійчук. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2023. – 17 с.

ЗМІСТ

ВСТУП 1 4
1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ 5
1.1. Мета та основні завдання 5
1.2. Зміст практики 6
1.2.1. Загальні положення 6
1.2.2. Бази практики 8
1.2.3. Порядок організації та керівництво науково-педагогічної практикою 8
1.2.4. Форми та методи контролю 8
1.2.5. Вимоги до оформлення звіту 8
1.2.6. Критерії оцінювання практики 8
2. РЕКОМЕНДОВАНІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ВИДАННЯ 9
2.1. Законодавчі та нормативні акти України: 9
2.2. Підручники, навчальні посібники, монографії, зокрема: 10
2.3. Інформаційні ресурси 10
Додаток А 11
Додаток Б 12

ВСТУП 1

Науково-педагогічна практика фахівця ступеня доктора філософії в галузі гірництва за спеціальністю 184 “Гірництво” є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми і спрямована на набуття здобувачем професійних навичок та вмінь здійснення самостійної науково-педагогічної роботи.

Для фахівця ступеня доктора філософії важливо не тільки знати основні положення методології наукових досліджень, необхідні для написання дисертації, але мати загальне уявлення про методологію педагогічної роботи та наукової творчості, здобути досвід у організації своєї роботи, у використанні методів наукового пізнання та застосуванні логічних законів і правил.

Інтеграція загальної і професійної освіти на базі педагогічної діяльності не лише сприяє значному підвищенню мотивації до отримання знань і формування відповідних компетенцій, але є й стимулом оновлення змісту освіти в цілому.

У даних рекомендаціях розглядаються загальні питання організації, проведення і підведення підсумків науково-педагогічної практики фахівця ступеня доктора філософії.

Науково-педагогічна практика є важливою складовою освітньо-наукової програми підготовки фахівця ступеня доктора філософії і має на меті систематизацію, розширення і закріплення професійних знань, формування у компетенції ведення самостійної наукової роботи, дослідження, експериментування та педагогічної діяльності.

Сутність наукової частини практики полягає у залученні фахівця ступеня доктора філософії до самостійної роботи, ознайомленні з методикою проведення наукової роботи в академічних і спеціалізованих інститутах та провідних компаніях.

Предметом практики є:

• поглиблення навичок самостійної наукової роботи,

• розширення наукового світогляду,

• дослідження проблем практики та вміння пов’язувати їх з обраним теоретичним напрямком дослідження,

• визначення структури та логіки дисертації.

Задача педагогічної частини практики полягає у залученні фахівця ступеня доктора філософії до самостійної педагогічної діяльності, ознайомленні з методикою проведення педагогічної роботи в академічних закладах, провідних кафедрах тощо.

1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

1.1. Мета та основні завдання

Метою науково-педагогічної практики є набуття фахівцями ступеня доктора філософії досвіду самостійної науково-педагогічної роботи та опрацювання методики її проведення, поглиблення теоретичних знань в сфері економічних відносин, підбір матеріалу для написання кандадатської дисертації, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел.

Фахівці ступеня доктора філософії під час проходження практики мають вирішити такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до засвоєння і системного аналізу через критичне осмислення нових знань в галузі управління та адміністрування та міжпредметних галузях (економіки, статистики, фінансів і організаційної поведінки).

ЗК2. Здатність до критичного аналізу і креативного синтезу нових ідей, які можуть сприяти в академічному і професійному контекстах економічному, соціальному та культурному прогресу суспільства, базованому на знаннях, здатність до критики й самокритики.

ЗК4. Адаптивність і комунікабельність, здатність до спілкування з колегами, широким академічним товариством та громадськістю як на національному, так і на міжнародному рівні для реалізації інноваційного проекту або вирішення наукової проблеми.

ЗК7. Розуміння значення дотримання етичних норм та авторського права при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК 1. Наявність глибоких обґрунтованих знань в гірничій галузі, детальне розуміння геомеханічних і технологічних процесів при видобуванні та переробці корисних копалин.

ФК2. Здатність до дослідження, моделювання та проектування геотехнологій освоєння ресурсного потенціалу надр.

ФК4. Здатність реалізувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв’язання значущих соціальних, наукових, культурних, етичних та інших проблем, пов’язаних із гірничою справою та раціональним надрокористуванням.

ФК6. Здатність до ініціювання інноваційних комплексних проектів гірничої галузі та повної автономності під час їх реалізації.

ФК7. Дослідження, моделювання та проектування проявів геомеханічних, гідродинамічних процесів при видобуванні, транспортуванні і зберіганні корисних копалин, будівництві підземних і наземних інженерних споруд різного призначення.

ФК8. Здатність до самовдосконалення у професійній сфері протягом життя, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності та наукових досліджень в гірництві.

ФК9. Розуміння теоретичних засад, що лежать в основі методів досліджень процесів видобування та переробки корисних копалин, методології проведення польових та камеральних досліджень.

Програмні результати навчання

ПРН2. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

ПРН7. Володіти навичками усної і письмової презентації результатів власних досліджень рідною та іноземною мовами.

ПРН8. Розробити оригінальний практичний курс для студентів з фахової дисципліни, враховуючи сучасний стан наукових знань та особисті дослідницькі навички.

ПРН12. Координувати роботу дослідницької групи, вміти організовувати колективну роботу та керувати людьми.

ПРН15. Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни з гірництва у закладах освіти.

ПРН17. Володіти методами розробки технологічних способів керування якістю продукції гірничого підприємства і методами підвищення повноти вилучення запасів надр.

ПРН18. Інтегрувати існуючі методики та методи досліджень та адаптувати їх для розв’язання наукових завдань при проведенні дисертаційних досліджень.

1.2. Зміст практики

1.2.1. Загальні положення

Проходження фахівцями ступеня доктора філософії науково-педагогічної практики орієнтується на отримання основних результатів науково-дослідної роботи.

Предметом науково-педагогічної практики є поглиблення навичок самостійної наукової роботи, розширення наукового світогляду студентів, дослідження проблем практики та вміння пов’язувати їх з обраним

теоретичним напрямком дослідження, визначати структуру та логіку майбутньої дисертації.

Методичні рекомендації базуються на таких законодавчих та нормативних документах:

 Закон України “Про вищу освіту” 1556-VII, , Редакція від 01.01.2018;

 Освітньо-наукова програма «Гірництво» третього рівня вищої освіти за спеціальністю 184 «Гірництво» галузі знань 18 «Виробництво та технології».

Наукова частина практики повинна відповідати напряму наукових досліджень фахівця ступеня доктора філософії. Під час такої практики надається можливість використати нові методи та отримати необхідні результати досліджень, які проводить фахівець ступеня доктора філософії при написанні дисертації.

Фахівці ступеня доктора філософії під час проходження наукової частини практики мають вирішити наступні завдання:

• ознайомлення зі структурою, науковою проблематикою та результатами наукової роботи академічних і галузевих закладів освіти та їх провідних фахівців щодо обраного напряму досліджень;

• вивчення теоретичних класичних джерел за обраною науковою проблемою відповідно до наукової проблеми дослідження, що розв’язується у дисертації;

• визначення стану розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній літературі;

• визначення структури та основних завдань дисертації;

• оволодіння методикою обробки та аналізу статистичних даних.

Педагогічний компонент проходження практики полягає у формуванні особистості майбутнього викладача, застосуванні теоретичних знань у практичній діяльності, засвоєнні педагогічних умінь, вивченні та аналізу педагогічного досвіду. Педагогічний компонент містить в собі знання та уміння, якими повинен оволодіти фахівця ступеня доктора філософії.

Завданням педагогічної частини практики є:

• розвиток професійних умінь педагогічної діяльності фахівця ступеня

доктора філософії через залучення його до виконання різних форм навчально-виховної роботи у ЗВО;

• формування умінь щодо планування та організації навчально-методичної роботи викладача (у межах окремого заняття, теми, навчального предмету);

• формування готовності фахівця ступеня доктора філософії до здійснення соціально-виховної роботи зі студентами та студентськими групами.

1.2.2. Бази практики

Науково-педагогічна практика є індивідуальною, основним базовим об'єктом науково-педагогічної практики є випускова кафедра. Науково-педагогічна практика може проводиться також за додаткової потреби на базі науково-дослідних закладів, відповідних профільних кафедр вищих навчальних закладів, наукових та аналітичних підрозділів підприємств, установ, організацій, відомств, бібліотек тощо, які проводять науково-дослідні роботи чи здійснюють розробки та мають наукові здобутки у сфері наукової проблематики фахівця ступеня доктора філософії.

1.2.3. Порядок організації та керівництво науково-педагогічної практикою

Науково-педагогічна практика для фахівця ступеня доктора філософії проводиться згідно з освітньо-науковою програмою «Гірництво» третього рівня вищої освіти за спеціальністю 184 «Гірництво» галузі знань 18 «Виробництво та технології».

1.2.4. Форми та методи контролю

За результатами проходження науково-педагогічної практики фахівці ступеня доктора філософії складають та подають на кафедру Звіт про проходження науково-педагогічної практики.

Звіт повинен містити: Звіт з практики.

Звіт про проходження науково-педагогічної практики здається в терміни, встановлені Графіком роботи. Підведення підсумків науково-педагогічної практики відбувається відкрито перед членами комісії.

Результатом практики має стати отримання наукових результатів, які будуть використані у подальших наукових дослідженнях практиканта.

1.2.5. Вимоги до оформлення звіту

Основним документом, що свідчить про виконання фахівцем ступеня доктора філософії програми науково-педагогічної практики є письмовий звіт.

Рекомендується така послідовність викладення матеріалу в звіті:

- Титульна сторінка звіту (додаток А).
- Щоденних проходження практики (додаток Б).
- Зміст звіту із зазначенням сторінок.
- Основний текст (Розділ 1. Наукова складова. Розділ 2. Педагогічна складова).
- Список використаної літератури.

1.2.6. Критерії оцінювання практики

Оформлений за всіма зазначеними вимогами звіт з науково-педагогічної практики приймається викладачем-керівником практики в університеті протягом тижня після її закінчення.

Оцінювання звіту з науково-педагогічної практики здійснюється за національною шкалою – «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та за шкалою ECTS.

Підсумкова оцінка визначається залежно від кількості балів, яку аспірант може отримати за певні види робіт:

Оцінку «відмінно»: від 90 до 100 балів, що відповідає оцінці «А» за шкалою ECTS виставляють аспіранту, який повністю виконав завдання, що передбачені цією програмою, отримав позитивні відгуки керівника науковопедагогічної практики від університету, послідовно та логічно доповів про результати практики під час захисту, продемонстрував вміння чітко викладати власні думки, дав вичерпні аргументовані відповіді на всі запитання викладачакерівника практики.

Оцінку «добре»: 82-89 балів, що відповідає оцінці «В» за шкалою ECTS, 74-81 балів, що відповідає оцінці «С» за шкалою ECTS виставляють аспіранту, який повністю виконав завдання науково-педагогічної практики, отримав позитивний висновок керівника практики з окремими несуттєвими зауваженнями, достатньо змістовно доповів про результати роботи під час захисту, в цілому аргументовано і без суттєвих помилок відповів на запитання викладача-керівника практики.

Оцінку «задовільно»: 64-73 балів, що відповідає оцінці «D» за шкалою ECTS, 60–63 балів, що відповідає оцінці «Е» за шкалою ECTS виставляють аспіранту, який виконав звіт з науково-педагогічної практики відповідно до вимог цієї програми, але з окремими недоліками, висвітленими у висновку керівника, доповів під час захисту про результати проходження практики без суттєвих порушень послідовності викладення матеріалу, неповно або недостатньо аргументовано відповів на запитання викладача-керівника практики, припустив окремі помилки у своїх відповідях.

Оцінку «незадовільно»: 35-59 балів, що відповідає оцінці «FX» за шкалою ECTS, 0-34 балів, що відповідає оцінці «F» за шкалою ECTS виставляють аспіранту, який виконав звіт з науково-педагогічної практики у неповному обсязі (не виконав окремі завдання, що передбачені цією програмою) або з суттєвими недоліками змісту та оформлення, про що зазначається у висновку керівника, невпевнено орієнтувався в змісті звіту під час його захисту, не зміг послідовно доповісти про результати практики, припустив грубі помилки у відповідях (або зовсім не відповів) на запитання викладача-керівника практики.

2. РЕКОМЕНДОВАНІ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ВИДАННЯ

2.1. Законодавчі та нормативні акти України:

Закон України “Про науково-технічну діяльність” № 1977–XII від 13.12.1999 // www.rada.kiev.ua.

Закон України “Про вищу освіту” № 2984-III від 17.01.2002 р., [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/298 4-14;

Національний стандарт України «Інформація та документація. Бібліографічна посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015»;

Наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зареєстровано в Мін’юсті 3 лютого 2017 р. № 155/30023).

2.2. Підручники, навчальні посібники, монографії, зокрема:

Арутюнов В. Х. Методологія соціально-економічного пізнання : навч. посіб. / В. Х. Арутюнов, В. М. Мішин, В. М. Свінціцький. – К. : КНЕУ, 2005. – 353 с.

Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник. – К.: Вища школа, 1997. – 271 с.

Кохановський В. Філософія науки: підручник для ВНЗ / В. Кохановський. – К.: Освіта, 1994. – 360 с.

Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.

Пономаренко Л. А. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня : методичні поради / автор-упорядник Л. А. Пономаренко. – К. : Редакція “Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України”, 1999. – 80 с.

Романчиков В.І. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 254 с.

Ростовський В. С. Основи наукових досліджень і технічної творчості: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / В. С. Ростовський, Н.В. Дібрівська; – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 96 с.

Соловйов С.М. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 176 с.

Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. – К.: Академвидав, 2004. – 208 с.

2.3. Інформаційні ресурси

Пошукова система Google Scholar [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://scholar.google.com.ua/.

Пошукова система Scopus [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.scopus.com/home.url.

Додаток А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
ФАКУЛЬТЕТ ГІРНИЧОЇ СПРАВИ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА БУДІВНИЦТВА

Кафедра гірничих технологій та будівництва ім. проф. Бакка М.Т.

ЗВІТ
ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ
Аспіранта (ки) групи _____
_____
(прізвище, ім’я по батькові)

Місце практики _____
Термін проходження практики _____

Відповідальний за практику

від установи _____ _____
(підпис) (ПІБ, посада)

Житомир
2023

Додаток Б

Державний університет «Житомирська політехніка»

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

Науково-педагогічна практика
(вид і назва практики)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет гірничої справи, природокористування та будівництва
Кафедра розробки родовищ корисних копалин ім. проф. Бакка М.Т.

Спеціальність 184 «Гірництво»

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

Печатка
підприємства, організації, установи „___" _____ 20___ року

_____ _____
(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Печатка
Підприємства, організації, установи "___" _____ 20___ року

_____ _____
(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		1	2	3	4	5	
1	2	3	4	5	6	7	8

Керівники практики:
від вищого навчального закладу _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали

Робочі записи під час практики

Відгук і оцінка роботи здобувача на практиці

_____

(назва підприємства, організації, установи)

Керівник практики від підприємства, організації, установи _____

_____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Печатка

«_____» _____ 20 __ року

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Висновок керівника практики від вищого навчального закладу про проходження практики

Дата складання заліку „____”_____20____року

Оцінка: за національною шкалою_____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

Керівник практики від вищого навчального закладу

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)